

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОНАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958 АГУСТ 3 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 153 (4123)

Өртөө 20 коп.

Молдав ССР болгаш Николаево область тараа бетлекелдеринин планын бүссөткөн (1 арын). Эки дүжүткө—эки ужуражышымын (1 арын). Шагаан-Арыг МТС дүжүт ажаап алышынынын бдүүзүндө (1 арын). Бүдүрүлгө хуралынын ролюн бедидер (1 арын). ВЛКСМ Төп Комитетинин II пленуму (2 арын).

Чурумалдыг Аас көлдүн эринде (2 арын). СЭКН Кызыл хоорай комитетинде болгаш хоорайнын күссөчкү комитетинде: Илги кварталда чарыштын түнөөдөрү (2 арын). С. Тамба.—Дүжүтүнчиг байдала (3 арын). Н. Курбатский.—Чуртталга бажынарынын туудуу тодаргай дууртуу (3 арын). Т. Дамбажын.—Хойжуңу чедишикчи (3 арын).

О. Семис-оол.—Дүжүт ажаап алышынына бетлекел (3 арын). А. Луковец.—Тилелелер болгаш переспективалар (4 арын). Ирак республиканын делегейин кой-кой чурттары хулап көрүп туура (4 арын). ВЛКСМ-нин 40 чымынга мырлар көчүрү (4 арын). Х. Монгуш.—Биче фельетон: оу темаартуу (4 арын).

АГРЕССИЯНЫ ОЙТУР ШАВАР!

Иванда америка чепсектиг күштерин дүжүртүнгөнгө тайбынга ынакшылдыг бугу улустар ийи недель дүжүрткө удурушун келген. Ийиди түрбүжө АКШ-тын Европада октаттырган шериглерин хей сааныг сактоолорту Турциянын Аланд аэродромуна хонуп туура. Англи командирлар чери Норданияда шериг күштерин өстүрөр чоруну база сосатпайн туура. Араб Чөөн чүткө октадырынга белең туура сортугалыг чаа кесектерин Кипр ортудукче улай-улай өстап туура. Англи шериг кесектери Аденде, Кувейтте, Оманд болгаш Бахрейн ортудуктарда дүжүртүп туура. АКШ-тын болгаш Англиянын империалистери Араб Чөөн чүткө калбас шериг халлашынынга белеткенмишпаан, чепсектиг күштерин дааш-биле мөңгөн туура.

Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районунда дайын чөрдүздөзүн саат чок сосалдыр, бугу-нитти тайбынды камгалаар болгаш быжыгалаар талазы-биле эргежөөк чугула хемчеглерге хамаарыштыр. АКШ-тын президентини Д. Эйзенхауэрге, Англиянын болгаш Франциянын премьер-министрлерини Г. Макмилланга болгаш Ш. де Гольга СССР-нин Министрлер Чөвүлдөзүнүн Даргазы Н. С. Хрущевту июль 28-теги чаа чагаалары бо байдала политиктиг кайгамчыктыг уагу ужуруулашты. Ол чагаалар болза Совет Эвилели тайбынын камгалаар болгаш быжыгалаар дөш демиселдиг туруштарында, күрүнелеринин тайбын кока-хөлбөз туруштарынын туруштарында быжым-биле туруп туура болгаш улаулар арасында тыптык келип туура чөрдүздөзүн тайбын арталар-биле, чугулаазышкынынын арталар-биле шештирелер дөш чайгышын чок демисежин турарына база дагын керечилеп туура. Америка болгаш англия империалисттерин чепсектиг агрессивиянын түнөөсүндө ам Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө тургузугунга байдал делегейин дайын халанын эринде тургускан болгаш ол чорук чогуру хемчеглерин саат чок азырын негеп туура. Беш күрүнелеринин—СССР-нин, АКШ-нын, Великобританиянын, Франциянын болгаш Индиянын чактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын КНО-нун чингине секретарынын киржилгеси-биле дүргөн чымдымдарын Совет чазак каш-даа удаа негеп келген, чүгө дөргө олар дайын чөрдүздөзүн узууларын оруктары болгаш аргаларын тып, Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районунга ыркым шөлөөн чорукту болдуруп болур ийи.

АКШ-тын болгаш Англиянын чарышкы бөлүктөрүнүн буруузу-биле Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районун бичи-ле чаштанчы чалбыштан частырынга болгаш делегейге хаалтып болдуруунга белең дарымыг дөкөк дег бөү берген. Иванда болгаш Норданияда болгаш боттарынын турары шериг агрессивиянын делегейин хей-нитизини санал-оналын амалдарын чардыктар дөш АКШ-тын болгаш Англиянын күрүнө ажалдакчылары чазактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын чымдымдар дугайында совет саналы хулаас албас; оон былдаар аргалы чок болган. Чазактар баштыннарынын чүгө делегейин хей-нитизини санал-оналын көдүрүлүшкүңүз хаара туткан идеяны чөвүлдө хуралын чымдымдарына шуут ууруларын диткейин, олар совет саналды төңү чок бижигелешкинге, Аймык чок чоруктуң Чөвү-

Иваначе болгаш Норданияже чепсектиг халлашыны боттандыра талазы-биле ролду АКШ-тын болгаш Англиянын агрессиворлары боттарынын арасында хуваажып алган болгаш оуу кабарымын улаган болгаш дем каттыктырган бетлекели шалыкын чорудуп туура. Ирак республиканын узууларынын планнарын агрессия керөөлерин болгаш боттарынын киржилгелери шериг штабтарында болгаш дипломаттыг столдар астында оурун алган калчаалыг чогадып туура. Араб-чурттарга уду империалисттерини сүткөзгөн улам-из амык болгаш калбас бдүш-шынарыг болуп бар чыдар.

Агрессорлар болза Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө чөре оза чугула болбаш болгаш чоокку-чөөн чүк айтырылганын дүргөн чугулаазышынын канды-да чылда чок шынчаны кылып турарлар. Иванда америка болгаш Норданияда англи шериглеринин халлашынынын оларын суртугалчылары харын «найралдык аян-чорун» кылдыр көргүзөрин орадыктыр туура. Ийиди байдала улауларын серемчелдөөн кошкандыры орадыктышпаан, халлашыны калбартырынга агрессиворлар бдүүткө белеткен туура.

Иваначага уаустарын мегелес болбас, ылангыя шериг эжелелинде таварышкан улаустарын мегелес болбас. Илан улау америка эжелелинде өткөңү хөн чогун Бейруттан дмандылар чугалап туура. Эжелекчи шериглерин Иван патриоттар боолал, оларын үндүрерин шынтыгыг негеп туура.

Далес болгаш Англиянын, Турциянын, Ираннын, Пакистаннын премьер-министрлери киришкен чөвүлдө хулаа Лондонга мырмай чаа доозулган. Парлаагынын дмандып турарын бдүгүзү алырга, Араб Чөөн чүткө уду агрессивияны калбартырынын планнарын ол чөвүлдө хулаа ылазылган ап турган. Чоокку Чөөн чүткү агрессивия бөлүгелешкини Турциянын төвү болдура, «сөүгү аруу» деп адавышпаан, бугун дүшөөн Багдад керөөлөрүн ортунга чарыш тургузарын империалисттер орадыктыр турарлар. Совет Эвилелинде болгаш Араб Чөөн чүткү чурттарында уду улаган ийиди бөлүгелешкини тургузарын Далес каш-даа чылдар дүргүзүлгө орадыкты келген бидингир болгай. Ийичап келир орта англи дипломатия далесчи бодандыры Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө бөлүңү политиканын кылааныштын кылдыр көргөн болгаш ол бодандарга удурушун турган. Араб улаустарга уду ам агрессиворлар долу чангыс энитг көдөшп туура.

АКШ-тын болгаш Англиянын чарышкы бөлүктөрүнүн буруузу-биле Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районун бичи-ле чаштанчы чалбыштан частырынга болгаш делегейге хаалтып болдуруунга белең дарымыг дөкөк дег бөү берген. Иванда болгаш Норданияда болгаш боттарынын турары шериг агрессивиянын делегейин хей-нитизини санал-оналын амалдарын чардыктар дөш АКШ-тын болгаш Англиянын күрүнө ажалдакчылары чазактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын чымдымдар дугайында совет саналы хулаас албас; оон былдаар аргалы чок болган. Чазактар баштыннарынын чүгө делегейин хей-нитизини санал-оналын көдүрүлүшкүңүз хаара туткан идеяны чөвүлдө хуралын чымдымдарына шуут ууруларын диткейин, олар совет саналды төңү чок бижигелешкинге, Аймык чок чоруктуң Чөвү-

АКШ-тын президентини Д. Эйзенхауэрге СССР-нин Министрлер Чөвүлдөзүнүн Даргазы Н. С. Хрущевту июль 28-те чагаалары бо байдала политиктиг кайгамчыктыг уагу ужуруулашты. Ол чагаалар болза Совет Эвилели тайбынын камгалаар болгаш быжыгалаар дөш демиселдиг туруштарында, күрүнелеринин тайбын кока-хөлбөз туруштарынын туруштарында быжым-биле туруп туура болгаш улаулар арасында тыптык келип туура чөрдүздөзүн тайбын арталар-биле, чугулаазышкынынын арталар-биле шештирелер дөш чайгышын чок демисежин турарына база дагын керечилеп туура. Америка болгаш англия империалисттерин чепсектиг агрессивиянын түнөөсүндө ам Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө тургузугунга байдал делегейин дайын халанын эринде тургускан болгаш ол чорук чогуру хемчеглерин саат чок азырын негеп туура. Беш күрүнелеринин—СССР-нин, АКШ-нын, Великобританиянын, Франциянын болгаш Индиянын чактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын КНО-нун чингине секретарынын киржилгеси-биле дүргөн чымдымдарын Совет чазак каш-даа удаа негеп келген, чүгө дөргө олар дайын чөрдүздөзүн узууларын оруктары болгаш аргаларын тып, Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районунга ыркым шөлөөн чорукту болдуруп болур ийи.

АКШ-тын болгаш Англиянын чарышкы бөлүктөрүнүн буруузу-биле Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районун бичи-ле чаштанчы чалбыштан частырынга болгаш делегейге хаалтып болдуруунга белең дарымыг дөкөк дег бөү берген. Иванда болгаш Норданияда болгаш боттарынын турары шериг агрессивиянын делегейин хей-нитизини санал-оналын амалдарын чардыктар дөш АКШ-тын болгаш Англиянын күрүнө ажалдакчылары чазактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын чымдымдар дугайында совет саналы хулаас албас; оон былдаар аргалы чок болган. Чазактар баштыннарынын чүгө делегейин хей-нитизини санал-оналын көдүрүлүшкүңүз хаара туткан идеяны чөвүлдө хуралын чымдымдарына шуут ууруларын диткейин, олар совет саналды төңү чок бижигелешкинге, Аймык чок чоруктуң Чөвү-

АКШ-тын болгаш Англиянын чарышкы бөлүктөрүнүн буруузу-биле Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районун бичи-ле чаштанчы чалбыштан частырынга болгаш делегейге хаалтып болдуруунга белең дарымыг дөкөк дег бөү берген. Иванда болгаш Норданияда болгаш боттарынын турары шериг агрессивиянын делегейин хей-нитизини санал-оналын амалдарын чардыктар дөш АКШ-тын болгаш Англиянын күрүнө ажалдакчылары чазактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын чымдымдар дугайында совет саналы хулаас албас; оон былдаар аргалы чок болган. Чазактар баштыннарынын чүгө делегейин хей-нитизини санал-оналын көдүрүлүшкүңүз хаара туткан идеяны чөвүлдө хуралын чымдымдарына шуут ууруларын диткейин, олар совет саналды төңү чок бижигелешкинге, Аймык чок чоруктуң Чөвү-

АКШ-тын президентини Д. Эйзенхауэрге СССР-нин Министрлер Чөвүлдөзүнүн Даргазы Н. С. Хрущевту июль 28-те чагаалары бо байдала политиктиг кайгамчыктыг уагу ужуруулашты. Ол чагаалар болза Совет Эвилели тайбынын камгалаар болгаш быжыгалаар дөш демиселдиг туруштарында, күрүнелеринин тайбын кока-хөлбөз туруштарынын туруштарында быжым-биле туруп туура болгаш улаулар арасында тыптык келип туура чөрдүздөзүн тайбын арталар-биле, чугулаазышкынынын арталар-биле шештирелер дөш чайгышын чок демисежин турарына база дагын керечилеп туура. Америка болгаш англия империалисттерин чепсектиг агрессивиянын түнөөсүндө ам Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө тургузугунга байдал делегейин дайын халанын эринде тургускан болгаш ол чорук чогуру хемчеглерин саат чок азырын негеп туура. Беш күрүнелеринин—СССР-нин, АКШ-нын, Великобританиянын, Франциянын болгаш Индиянын чактар баштыннарынын чөвүлдө хуралын КНО-нун чингине секретарынын киржилгеси-биле дүргөн чымдымдарын Совет чазак каш-даа удаа негеп келген, чүгө дөргө олар дайын чөрдүздөзүн узууларын оруктары болгаш аргаларын тып, Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткү районунга ыркым шөлөөн чорукту болдуруп болур ийи.

Америка көпчакчылар ам безин Чоокку болгаш Ортаақы Чөөн чүткө агрессивияны калбартынындан азырын иденер турар амык-кончааларын санал эгелөөнөр. Юнайтет Пресс интернейшнал агентствелинин дмандыканын бдүгүзү алырга, Ортаақы Чөөн чүткө байдал дугайын, чижээ, «Юнайтет бизнес сервис» организация «ол байдал кончаача

рүндө 200 амык пуд тараалар ажаап алыдыган. Чазын тараан арбайнын болгаш суланын ажаап алышыны дооступ туура.

Николаево областын кедө ажалдакчынын амык-шылдери планда амык 7 миллион пудтан эвөөн эвөс тарааны күрүнө дужаар болган саалар деп шынтыгылан. Болдуру болгаш совхозтар куугунуу-биле калы шунту 44 амык миллион пуд тарааны күрүнө дужаар.

Молдав ССР болгаш Николаево область тараа бетлекелдеринин планын бүссөткөн

КНШПНОВ, 30. (СЭТА). Бүзүн тараан тарааларын ажаап алышыны республикада доозулган. Тарааларын чөдө беш хууңу анылаш ажаап алган. Мурнуу чүк районнарынга агаар бойдуңу байдалы оза таарыкчалык болган. Ол чорукту бедик агроэкономика-биле холбаштырганы гектар бүрүздө 110—130 центнер тарааны өстүрүп алыр арганы берген. «Дөвөскый», «Онешти» болгаш еске-даа эвөөн хей совхозтарда уагу массивтерин гектар бү-

рүндө 200 амык пуд тараалар ажаап алыдыган. Чазын тараан арбайнын болгаш суланын ажаап алышыны дооступ туура.

Николаево областын кедө ажалдакчынын амык-шылдери планда амык 7 миллион пудтан эвөөн эвөс тарааны күрүнө дужаар болган саалар деп шынтыгылан. Болдуру болгаш совхозтар куугунуу-биле калы шунту 44 амык миллион пуд тарааны күрүнө дужаар.

Дүжүт ажаары-биле Казахстанче

Казахстанын делем ховуларында өстүрөн байлак дүжүттү ажаары-биле чурттуң амыктары Совет Эвилелинин бугу-ле уштарында пассажир поезидерин-биле тускай ашелоңор болуп алган. Казахстанче, кур болгаш куртукаан чөрдөрүн шингээдин алырын районнарыче чоруп туура. Чүс муң кире кижиге орукта чоруп туура деп СССР-нин Көдө амык-агы министрствозу СЭТА-нын корреспондентизинде дмандыган. Олар болза, колдуунда дөдө өөргөдөгө черлерини студенттерин, техникумнарнын үстүкү курстарынын сургууларын, хоорай бдүрүлгелеринин, организацияларынын болгаш алган черлеринин анык амыкчынарны болгаш албан-халкчылары болуп туура. Шингээдин алган кур черлерге ажаап алышыны чедишишинин чорударында дуулаар күселги илетерлек комсомолчулар болгаш эвилел келипгүңү эвөс аныктар Совет Эвилелинин бугу республикаларында Казахстанче чоруп туура. Россия Федерациясындан, Украинадан, Белоруссиядан оза хей амык-тар чоруп туура. Бо кайгамчык патриотчу херекке ийи чүс чөзөбү муң анык кижилер киргиз. 199 муң амык кижилер колхозтарга, совхозтарга, машина-трактор станцияларынга болгаш септелге-техника станцияларынга, оон арткаан

келди бетлекел пункттарынга болгаш элеваторларга амыкларлар. Көдө амык-агынын дөдө өөргөдөгө черлеринин чөзөбү амык студенттер болгаш кедө амык-агынын механизация техникумнарнын үстүкү курстарынын сургуулары комбайннарга амыкларын практиктик бетлекелди өрткөн-вер, Украинанын, Узбекстаннын, Молдавиянын, Азербайджанын, Ростов областын, Краснодар болгаш Ставрополь крайларынын колхозтарынын 10 муң кире дуржулгалык комбайнерлерини Казахстаннын ховуларында дүжүт ажаап алышынынга база киргизер. (СЭТА).

чугула айтырыгым доктаамал амыклар бдүрүлгө хуралы чугула-лажыг көргөн. Ур уениң дургузуна дөдө хей амыкчыларын кылган амыкындын үнесин амык шагы барымаалап төлөп турган. Ол чорук бдүрүп турар продукциянын бөтү-үнесин бедидип, күш-амыктын бдүрүлүшү бедидеринге илгил бербейн турган. Бдүрүлгө чөвүлдө хурал дөдө хей амыкчыларын өөргөн көргөн амыкчыларын амык-төлө-вүнүн оларын кылган амыкындын хемчөлөң барымаалап төлөр тускай системаны амыкчылар-биле дургузуп тургускан, ол системанын нормаларын типографиянын администрация чери дөткөөн. Оон түнөөсүндө бдүрүп турар продукциянын нити саны көсүкү-биле өвүүдөн болгаш оон шынары эвөөн, оон алгыда дөдө амыкчыларын саны кымыраган, а ол амыкчыларын еске амыкларга амыклар аргалыг болган биле. Доктаамал амыклар бдүрүлгө чөвүлдө хуралын тургусканы-биле типографияда дөдө хей амыкчыларын арамында социалист чарыштын байдалы өрткөн чылдардан көсүкү-биле экижөөн. Амыкчыларын нити хуралына социалист чарыштын негеделерин дургузуп алган. Чүгө бдүрүлгө талазы-биле эки көргүзүлгөн эвөс, а харын кылган амыкындын шынары эки, хей нитинин болгаш төрөон хоорайнын чагайдыктыга амыкынга идеяныг киржиңи туура амыкчыларын, эвөөларын мурунча кийер дургузугада көргүңей. Бригадалар, дөдө хей амыкчыларын чарыштын негеделерин чара паразылааш, көсүкү черлерде аскап. Амыктын бдүрүлүшү хун-бүрү кылган амыкындын түнөөсүн, амыктын алган амык-төлөвүлүнүн түнүүн көргүзүп самбырагына доктаамал бижиңи туура. Ай төнгөндө, даразында айны баштайгы хунеринде, кылдыган амыктын түнөөсүнүн дөдө хей амыкчыларын дургузуп турар. Оон сөвүлдө типография амыкчыларын нити хуралын доктаамал өрткөн туура. Хуралга амыкчылар бдүрүлгө чөдөрүн амыкынга чөдөрүн илередиңи, күш-амыктын организацияшкынын экижөөн талазы-биле боттарынын тодаргай сааларын кирип туура. Мурнакчы бригадала, дөдө хей амыкчыларын кылган амыктын мурунда тыпсыңи туура. Типографияда доктаамал амыклар бдүрүлгө хуралын бистия типографияны-биле Абаланын типографиянын арамында социалист чарыштын негеделеринин бүтүлгөн хынап көрүп, оон дугайын амыкчыларга дмандыган туура. Чоокта чаа парторганизация секретары эш Бражников, мектеп газы эш Жаров, ВЛКСМ комитетинин секретары эш Соболева социалтыг комиссия Абакан типографиянын дөдө хей амыкчыларын нити хуралын амык-биле 3 хонукта танышкан, хазас полиграфистер-биле дуржулга солушкан. Доктаамал амыклар бдүрүлгө хуралын үрө-түнеңдиг амык бдүрүлгө оналганын чедишишинин боттандырынга улау амык-дуганы көргүзүп туура. Ийичап

Эки дүжүткө—эки ужуражышкын

Чаз дүжүттүң тарааларындын хулаас алышынын канчаар чоруп турарымы!—деп айтырыгым СЭТА-нын доктаамал амыкчыларын министрствозу СЭТА-нын корреспондентизинге минча деп дмандыган. Бо чымын тараалар барык-ла чөдө болганда аналганын орайтп бижим туура. Ийиди болза-даа колхозтар байлак техникалыг болуп турары-биле ажаап алышынга эки бетлекелден болгаш тарааны күрүнө-неге организациястыг садып туура. Ийиди 20-ден 25-ке чедир колхозтар болгаш совхозтар өрткөн чылдын ол үнесинге болаарга үш амык катпай хей тарааларын дужааган болгаш саткан. Украинаны, Муруңу Казахстанда болгаш Соңгу Кавказыда тараа бетлекелдеринин планы оза чедишижиге кустеттанын туура.

Тараа чөдө болганда кургаг, арыг болгаш долу дөдө хей ийиңи кирип туура. Чижээ, Молдавия тараанын шыгы чүгө 14—15 хуу, а бөтүкү хөлу-мактар бир хуудан ашып туура.

Тараа хулаас алыр пунктларга хережөөр көдө техниканы бдүрүп үндүреринин болгаш сөвүртүп чорударындын чык планы чазактын шынтыгыг бдүрүп сентябрь 15-ке чедир куугунуңу туура ужуруту. Ийиди түрбүжө Казахстанга, Уралга болгаш Сибирге вагон чадурчулары, транспортторлар болгаш тараа дамчыкчыларын берип туура. Ташкент болгаш Прокловск машина туудушкун заводтары ол чүгүлдөри чорударын саалдып туура.

Машина-трактор станциязы дүжүт ажаап алышынынга кайы хире бетлекелди болуп турарын чугулаары чугула. МТС-те 43 комбайннын септелгеси доозулган. Оон аныкы «Күш-агынын дөдө хей амыкын», «Эйлиг-Хем» колхозтуң 3, «Х Улау хулаа» колхозтуң база 3 комбайннын МТС септөөн. Ийиди-да болза, ол үш колхозтарын шунту 12 комбайннын 5-жыны үрмөк септелгелери арай доозулашкан. 4 лафеттиг жакшалар бүрүн септеттенин. Механизаторлар 15 комбайннарда 15 подборщиктерин (бдүрүлгөчүлөрүн) өптөп туудуштурган. Комбайн санында тараа туудушкуну бар болдурун чидирин бдүрүлгөчүлөрүн база бир чугула чүгүл болуп. МТС бугу комбайннын 50 хуууну подборщиктер-биле хандырап деп туура. Бир эвөс кедө амык-агынын хандырылга чөдөр ол чугула чүгүлдөри дүргөн хандырып бөөр болза, комбайннын хей кезин подборщиктер-биле чөдөлөп болур.

Тараа хулаас алыр пунктларга хережөөр көдө техниканы бдүрүп үндүреринин болгаш сөвүртүп чорударындын чык планы чазактын шынтыгыг бдүрүп сентябрь 15-ке чедир куугунуңу туура ужуруту. Ийиди түрбүжө Казахстанга, Уралга болгаш Сибирге вагон чадурчулары, транспортторлар болгаш тараа дамчыкчыларын берип туура. Ташкент болгаш Прокловск машина туудушкун заводтары ол чүгүлдөри чорударын саалдып туура.

Тараа хулаас алыр пунктларга хережөөр көдө техниканы бдүрүп үндүреринин болгаш сөвүртүп чорударындын чык планы чазактын шынтыгыг бдүрүп сентябрь 15-ке чедир куугунуңу туура ужуруту. Ийиди түрбүжө Казахстанга, Уралга болгаш Сибирге вагон чадурчулары, транспортторлар болгаш тараа дамчыкчыларын берип туура. Ташкент болгаш Прокловск машина туудушкун заводтары ол чүгүлдөри чорударын саалдып туура.

Машина-трактор станциязы дүжүт ажаап алышынынга кайы хире бетлекелди болуп турарын чугулаары чугула. МТС-те 43 комбайннын септелгеси доозулган. Оон аныкы «Күш-агынын дөдө хей амыкын», «Эйлиг-Хем» колхозтуң 3, «Х Улау хулаа» колхозтуң база 3 комбайннын МТС септөөн. Ийиди-да болза, ол үш колхозтарын шунту 12 комбайннын 5-жыны үрмөк септелгелери арай доозулашкан. 4 лафеттиг жакшалар бүрүн септеттенин. Механизаторлар 15 комбайннарда 15 подборщиктерин (бдүрүлгөчүлөрүн) өптөп туудуштурган. Комбайн санында тараа туудушкуну бар болдурун чидирин бдүрүлгөчүлөрүн база бир чугула чүгүл болуп. МТС бугу комбайннын 50 хуууну подборщиктер-биле хандырап деп туура. Бир эвөс кедө амык-агынын хандырылга чөдөр ол чугула чүгүлдөри дүргөн хандырып бөөр болза, комбайннын хей кезин подборщиктер-биле чөдөлөп болур.

МТС-тин мурнакчы комбайнерлеринин бирөөн эш Мосаалов «С-6» деп комбайн-биле Ленин аттыг кедө амык-агы артезиин тараанын ажаарынга белең.—Мээң комбайнын эки септеттенин, амыкчыларын-даа шаныгы болуп чүсө чөк, ам чүгө тарааны ажаап өгөдөрү арткаан—деп, ол чугулаап туура. Эрткен чымын бо комбайнер сезонда 286 гектар тарааны ажаар турган, 436 гектарын ажаап алган. Бо чымын 500 гектарын, оон иштинден 250 гектарын ол анылаар ажаап алыр деп туура. Оон амыклар колхозунда тараа чагай болганда, гектар бүрүзүндө эвөш-ле дөргө 12 центнерден өрү, харын-даа 20 центнер чедир дүжүттү ап болур дөргөнчө чиганын турбас.

Москваның Тушино аэропортунда командирлар-диспетчер пунктүзүндө. Фото В. Матюков биле А. Нольковтуу.

БДУРҮЛГӨ ХУРАЛЫНЫҢ РОЛЮН БЕДИДЕР

Адаандан контролду боттандыра-ры-биле чангыс аай удурутуганын принциптерин дүштүрөр арганы берип туура бдүрүлгө чөвүлдө хуралдары бдүрүлгөн эргелеп башкарынга амык чоннарын хандыкчыларын хөргөгө улау ужуру-дуулашты. Бдүрүлгөчүлөр болгаш туудулаарга бдүрүлгө хуралдарындын ролун бедидер-биле СЭКН ТК-нын декабрь пленуму бдүрүлгө хуралдарын доктаамал амыклар, бдүрүлгө амык амыкчыларын калбас киржилгеси-биле чорудар болдурушун сүмөлөөн. Доктаамал амыклар бдүрүлгө хуралдарын область типографиянынга бо чылдың эгесинде тургустууган.

Бдүрүлгө чөвүлдө хурал дөдө хей амыкчыларын өөргөн көргөн амыкчыларын амык-төлө-вүнүн оларын кылган амыкындын хемчөлөң барымаалап төлөр тускай системаны амыкчылар-биле дургузуп тургускан, ол системанын нормаларын типографиянын администрация чери дөткөөн. Оон түнөөсүндө бдүрүп турар продукциянын нити саны көсүкү-биле өвүүдөн болгаш оон шынары эвөөн, оон алгыда дөдө амыкчыларын саны кымыраган, а ол амыкчыларын еске амыкларга амыклар аргалыг болган биле. Доктаамал амыклар бдүрүлгө чөвүлдө хуралын тургусканы-биле типографияда дөдө хей амыкчыларын арамында социалист чарыштын байдалы өрткөн чылдардан көсүкү-биле экижөөн. Амыкчыларын нити хуралына социалист чарыштын негеделерин дургузуп алган. Чүгө бдүрүлгө талазы-биле эки көргүзүлгөн эвөс, а харын кылган амыкындын шынары эки, хей нитинин болгаш төрөон хоорайнын чагайдыктыга амыкынга идеяныг киржиңи туура амыкчыларын, эвөөларын мурунча кийер дургузугада көргүңей. Бригадалар, дөдө хей амыкчыларын чарыштын негеделерин чара паразылааш, көсүкү черлерде аскап.

Адаандан контролду боттандыра-ры-биле чангыс аай удурутуганын принциптерин дүштүрөр арганы берип туура бдүрүлгө чөвүлдө хуралдары бдүрүлгөн эргелеп баш

ВЛКСМ ТӨП КОМИТЕДИНИНГ II ПЛЕНУМУ

ВЛКСМ Төп Комитетининг ээлчегин II пленуму 30 чыктым 29—30-де болган.

Химия үстүрүүнү жөксүздөп болгаш мнанын синтетиктиг материалдарын база чонуну херегелдерин болгаш улус ажал-агыйнын негелдерин хандылары-биле олардан кылган кылдылары бүдүрерин дүргелер дугайында «СЭКП ТК-ның май Пленумунун шийтирлерин күсөдиринге комсомол организацияларынын киржилгесин дугайында» илеткеди ВЛКСМ ТК-ның секретары эш В. Е. Семичастный кылган. Чугаалашкан айтырыгынын талазы-биле ВЛКСМ ТК-ның пленуму доктаал үндүргөн.

Химия үстүрүүнү жөксүздөп болгаш мнанын дүргелер талазы-биле кайтамчы улус программанын СЭКП ТК-ның 1958 чылдын майда болган Пленуму ачылган кылган, ону ботандырар чорук бүтү улус ажал-агыйнын техниктиг деп-шигелесин, аар үстүрүүнү улам ийди көдүрерин, улустун херегел баранарын бүдүрүп үндүрерин көндүдирин, совет улустун чагай байлааны улам-на дүргө эстүреринин эң чутуза фактору болуп деп доктаалда чугаалап турар. Коммунист партиянын өз хемчегелерин бүтү совет улус, совет аныктар бар эп-сеткилдиг чүгүдүртүпү деткөөн.

ВЛКСМ-нин XIII съездин комсомолчуларын болгаш аныктарнын өмүсөндөн химия, нефть болгаш газ үстүрүүнү туудууга комсомолдун шөгөлгесин чарлаан болгаш анык аныкштарын чаа отрядтарын ол туудууга кылгырган. Комсомолдун эгелөөшкенин СЭКП ТК-ның май Пленуму чүгүдүртүп берген. Совет Эвилелсинин Коммунист партиянын Төп Комитетинин ол бедик иделсин бадытпап шыныгытары—Ленинчи комсомолдун адарынын херөө деп ВЛКСМ ТК-ның пленумуну доктаалында чугаалап турар.

Химия үстүрүүнү дүргө жөксүдери дөш комсомолчу колдоту ВЛКСМ ТК-ның пленуму чарлаан. Комсомолдун бүтү организацияларынын, комсомол комитеттеринин дайнычы орулгазы — химия үстүрүүнү ачылган турар бүдүрүгелерин кабартарында болгаш чааарын туудурунга, химиятиг продуктуларын, хамыктыг мурнууда, синтетиктиг материалдарын болгаш олардан кылдылары бүдүрерин дыка көндүдирерин комсомолчуларын болгаш аныктарын иделейл киржилгесин хандылары; Коммунист партиянын айтканы улус чагай программаны ачылдыралга чедикшинин ботандырар дөш демисеге анык ажалчыннарнын, инженер-техниктиг ажалчыларын чагаалдычы индустриянын болгаш иделейл баштаары болур.

Комсомол организациялары болза СЭКП ТК-ның май Пленумунун материалдарын аныктарын ортузунга тайлыбырлар талазы-биле ажалды улам-на иделейл чорудар, химия билгелерин пропагандаларын калба-биле непередир, химия үстүрүүнү мурнакчы дуржуганы, а ол ишкан улус ажал-агыйнын синтетиктиг материалдарын ажалчыларын дуржуганын бүтү хемчегелер-биле непередир ажурт.

Комсомолдун обкомнарнын, крайкомнарнын, өилдешкен республикаларын ЛКСМ ТК-ларынын саналарын деткиншан, химия үстүрүүнү бүдүрүгелерин туудурунга болгаш ачылган турарын кабартарында эң өк киржилге дөш обкомнарнын, крайкомнарнын болгаш республикаларын комсомол организацияларынын социалист чарынын, а ол ишкан химия үстүрүүнү чагыларын күсөдир турар машина болгаш прибор туудууну комсомол организацияларынын социалист чарынын чарлаарын ВЛКСМ ТК-ның пленуму шийтирлөөн. Химия үстүрүүнү шалынчы туудууларын туудууга шөф талазы-биле комсомолчу штабтарын тургузарын комсомолдун райкомнарнын, хооркомнарнын, обкомнарнын, крайкомнарнын болгаш өилдешкен республикаларын ЛКСМ ТК-ларына сүмелөөн.

1959 чылда бүдүрүгелер анык мурнакчыларын, химия үстүрүүнү бүдүрүгелеринин, туудууларын, өргөм-шинчиле болгаш төлөөлө институттарын инженер-техниктиг ажалчыларын селдү эрттерин төлөөлөп турар СЭКП ТК-ның май Пленумунун шийтирлерин күсөдиринге комсомол организацияларынын, комсомолчуларын болгаш аныктарын киржилгесин баштайгы түншөдери ол селте үндүрер.

Химия үстүрүүнү дүргө жөксүдери талазы-биле комсомолдун ажалчыларын болгаш аныктарын киржилгесин баштайгы түншөдери ол селте үндүрер.

дер талазы-биле Коммунист партиянын айткан программанын чедикшинин ботандырар дөш комсомолчу похода кирер деп кылгырылгы чагааны химия үстүрүүнү бүдүрүгелеринин, туудууларын, өргөм-шинчиле болгаш төлөөлө институттарын анык ажалчыларын, инженер-техниктиг ажалчыларын болгаш албан-жаакчыларынга, химиятиг машина туудууну болгаш прибор туудууну анык өргөмдөрүнө, өр, херөөжөн комсомолчуларынга, чурттуу бүтү комсомол организацияларына пленум үндүргөн.

Коммунист партиянын бедик иделсинге төлөнтүп болур дөш комсомолчулар болгаш аныктар бүтү-ле чүдүдери кыларын, улус ажал-агыйнын улам ийди жөксүдөр дөш, бистин чүртүвүска коммунист тургузар дөш демисеге моон сонгаар-даа олар партиянын шынчы дуулаакчылары болурун Совет Эвилелсинин Коммунист партиянын Ленинчи Төп Комитетинин ВЛКСМ ТК-ның пленуму бүдүрүктөн.

«Пионерлерге (анык пионер чааламында) билин азыр билишкенин болгаш чачылдарын чижек дайнынын дугайында» хун чурумунун ийги айтырынын талазы-биле илеткеди пленумта ВЛКСМ ТК-ның секретары эш А. К. Валасана кылган.

Пионер организациянын ажалдынын утпа-шыварын, ону пионерлерин ным-харын барымдаалап чорударын, оларын аны-бүрү күзө-чүтүдүдери болгаш негелдерин хандыларын, а ол ишкан пионерлерин индустриянын болгаш бот ажал-чорудуганын улам ийди жөксүдери экижер дугайында ВЛКСМ-нин XIII съездинин айтканынын дүштүр, пионер кижинин пионер организациянын турганынын үсөндө шийгөдир азыр ажуртуп билишкенин болгаш чачылдарын чижек дайнынын Бүтү-өилдешкен В. И. Ленин аттыг пионер организациянын Төп Чөвүдөсинин кирип келгенин ботурар ВЛКСМ ТК-ның пленуму доктаал.

Уш чадаларын доктааткан: биринчи—III—IV класстарын пионерлеринге, ийгинчи — V—VI класстарын, үшкүзү — VII—VIII класстарын пионерлеринге.

Чурттуу политиктиг болгаш кулдуруту амдыларынын эң чутуза агар болушунуларын, Коммунист партиянын дуудууганы-биле бистин үзүвүстүн революсту демиселсинин фактыларын, комсомолдун, пионер организациянын дугайында төдөргү медөөлөрүн талазы-биле билишкенин чижек дайнынын, ийгитке ажалдыг күш-ажалды, техниканын, юнаттар ажалын, спорттун, турманын талазы-биле билин азыр билишкенин болгаш чачылдарын дайнынын, оюннарнын, ырларын болгаш оон-даа өскөдери билгир чаа бүртүздө төдөргүдөткөн.

Пионерлерге билин азыр билишкенин болгаш чачылдарын чорутканы-биле холбаштыр пионер отрядтарын база дружиналарын ажалынчыг утказын болгаш аргаларын комсомол болза пионер ажалчыларын болгаш активчилерин, комсомолчуларын болгаш пионерлерин, школарын болгаш школадан дашкаар албан чедеринин ажалчыларын, ала-недерин, хөй-ниитинин ортузунга калба-биле тайлыбырларын; пионер вожатыйларын, башкылар, школадан дашкаар албан чедеринин ажалчылары бо ажалды билин чоруткан турар төлөөдө, пионерлерге билин азыр билишкенин болгаш чачылдарын хамыктыг мурнууда боттары өк шийгөдир алган турарын хандыларын комсомолдун комитеттеринин болгаш пионер организациянын чөвүдөдөрүнө пленум дааскан.

Эргежок чутуза материалды сууруу тургузар болгаш пионерлер-биле ажалга клубтарын, кылды бутуларын, стадионнарнын тынсыр талазы-биле комсомол организациялары пионер дружиналарын болгаш школадан дашкаар албан чедеринге моон сонгаар-даа дуза көрдүрер; вожатыйларга, бөлүмдөрүнүн, спорт секцияларын уур-тукуларынга эң өк бүдүрүгелер комсомолчуларын шийл чорудар чорутуу үргүчүдөрүн ВЛКСМ ТК-ның пленуму деткөөн.

Билишкенин болгаш чачылдарын чижек дайнынын пионерлер шийгөдир азыр талазы-биле ажалды чедикшинин ботандырары өүп олурар салгычларын коммунист ботга кижилер талазы-биле комсомолдун ажалчыларын болгаш аныктарын киржилгесин баштайгы түншөдери ол селте үндүрер.

лым улам ийди өкжидеринге ийди берген турар ажурт.

Тайбын база найырал дөш аныктарын болгаш студенттеринин VII Бүтү-делегей фестивалы 1959 чылдын июль 26-дан эгелөөш август 4-ке чедир Австриянын найысалаы — Венага болур.

Ол фестивалга совет аныктарын киржилгесин дугайында илеткеди ВЛКСМ ТК-ның секретары эш Н. Н. Месаче кылган.

Бүтү-делегей фестивалдары делегейин аныктар шийгөшкенин кайтамчыгы чачыл болу берген. Олар болза тайбынын камгалаарынга, бүтү чурттарын аныктарын аразынга кай-кайзын билгир чорукту болгаш кады ажалдыканын жөксүдөрине анык салгычларын улус салыншы болуп турар. Аныктарын болгаш студенттеринин 1957 чылдын чайында Москвага болган VI Бүтү-делегей фестивалын анык салгычларын найыралдыг чурттаар, тайбынын камгалаар, чаа дайнынын айымынга уур демисе-жир деп шийтирлг чорунун бүчүгү көргүзүп болу берген билгидир болгай.

Аныктарын болгаш студенттеринин ээлчегин VII Бүтү-делегей фестивалына белетке болза АКШ биле Англиянын Ливанд болгаш Иорданияда чөксөкт халдашынын кижэ төлөгөтенин чаа дайнынын кижанышынын мурнууда тургускан байдалга калбарып турар. Төштүгү бо көргүнчүг үсөндө ак-сеткилдиг бүтү-ле кижилер тайбынын камгалаар дөш көрдүрүп үнгөн. Чаа дайнын өскөдөр чоруда уур демисеге бүтү дилтерин демократтыг аныктары боттарынын хрөөдөсин улам-на сырыг каттыгырар турар.

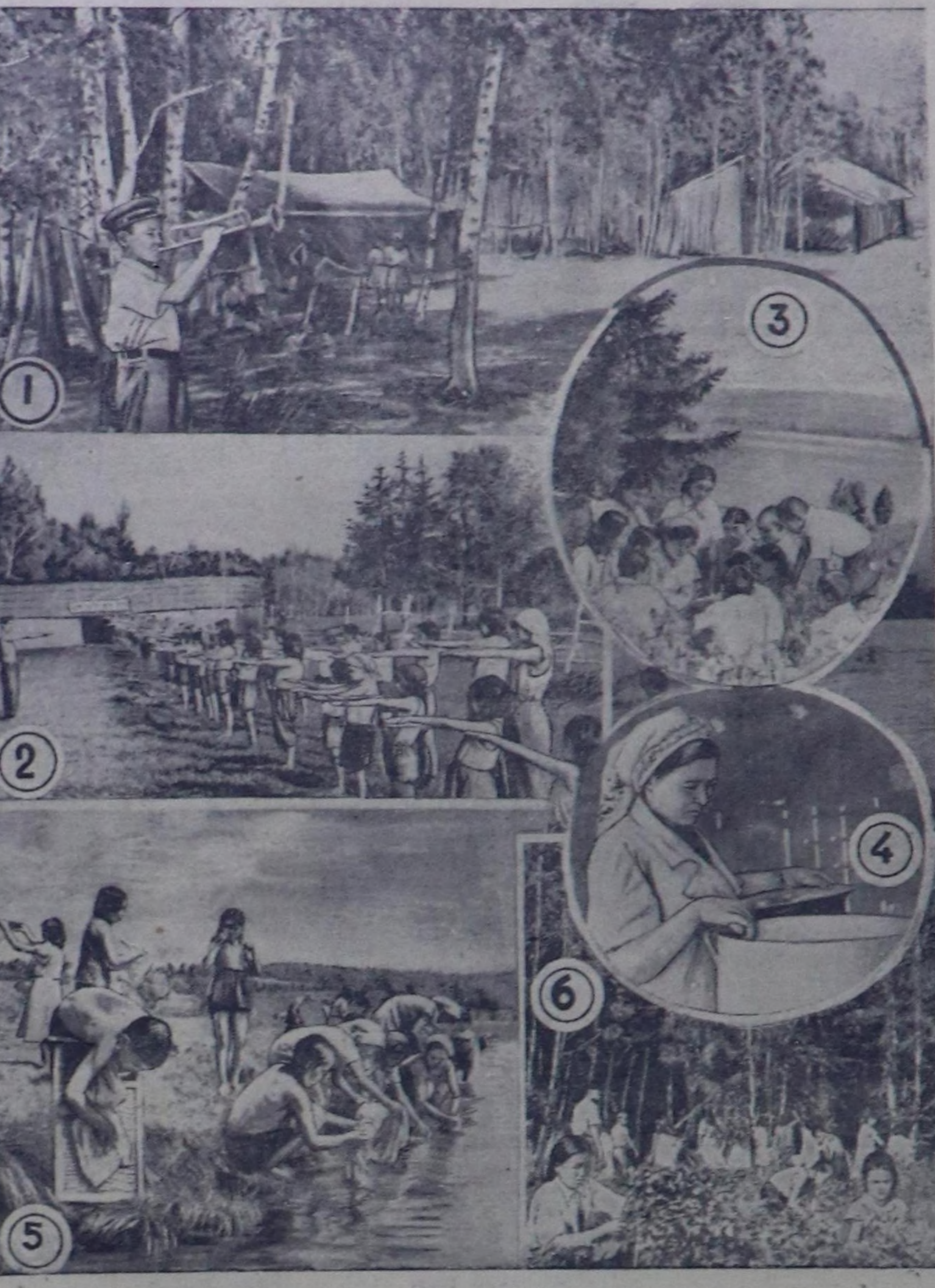
Чөккү болгаш Ортакы Чөөн чүкте америк-англи шериг аватарын сат чок сөксөдөрүн совет аныктар бүтү совет улус-биле бир дөмөй неген, чаа дайнын өскөдөр чорукка уур шийтирлг демисежир турар. Коммунист партиянын болгаш совет чазактыг тайбынча мнанылдыг даштыкы политиканын, бүтү делегей тайбынчы бижылаарынча улаган оларын кайтамчы улус күсөдирерин совет аныктар ийи-биле делгир турар.

Аныктарын болгаш студенттеринин Венага болур VII Бүтү-делегей фестивалында ажал-иши белеткеди аныктар организацияларынын комитеттери-биле калбар-тырын комсомолдун эге организацияларына, хооркомнарнын, обкомнарнын, крайкомнарнын, өилдешкен республикаларын ЛКСМ ТК-ларына, ВЛКСМ ТК-ның бюрозунга ВЛКСМ Төп Комитетинин пленуму дааскан. Фестивалга комсомол организацияларынын бүтү-ле белетке ажалы СЭКП-нин XX съездинин база Коммунист партиянын болгаш совет чазактыг дара-зындагы шийтирлерин-биле айт-тылган, коммунист тургузуш-кунуң улус чагай планарын күсөдирерин совет аныктарын улам-на иделейл киржилгесинча улаган турар ажурт. ВЛКСМ-нин XIII съездинин шийтирлерин удуутуга болдурган, комсомол организациялары фестивалга белеткедир үсөндө аныктарын ортузунга идея-кижизиндегил, кулдуруга-массалыг болгаш спортту ажалдыг улам ийди көрдүрүш-күңү хандылар, күш-ажалды коммунист көөрүңүң, совет патриоттигинин, улустарын найыралынын, пролетарж интернационалинин өзүзунга олардын болгаш кыстарын улам-на иделейл кижилер, коммунист бөү-биле чурттан болгаш ачылган билгиринге аныктарын чүткүдүп чачыктырар күзөлгөт.

Аныктарын болгаш студенттеринин VII Бүтү-делегей фестивалында баар совет аныктарын төдөлөрү экономайнын, кулдурун, өргөм, техниканын талазы-биле, совет демократиянын улам ийди жөксүдөсүн, совет улустун болгаш аныктарын чагай байдалын өзүдөсүн Совет Эвилелсинин Коммунист партиянын удуутуга-биле совет улустун чедик алган бүтү делегей төштүгү тийгелелерин, Совет күрүенин, өк үзүвүн болгаш аныктарын чөү бөжүрөөсүн бүтү улустарын чөү бот чурттаар, аныктарын болгаш студенттеринин VII Бүтү-делегей фестивалын чедикшинин чорударынга бүтү хемчегелер-биле ийди бөр деп күзө-чүтүлдү чырыкыландыр көртүсүр ажурт.

СЭКП ТК-ның килдс эргелекчи эш А. Н. Шеленин пленумун ажалынга киржкен.

ЧУРУМАЛДЫГ АЗАС ХӨЛДҮҢ ЭРИИНДЕ

Тожунуң район төвүндө үчүн километр хире черде Азас дөш чараш чурумалдыг хөл бар. Ине болгаш калбак бурлау үндүрер шийкан эригтерин төштүгү көрүнүк дөг кылар сүзүз дөшө өжүм көшкөн булуттар көрүнүктөлгөн. Хөлгө элөөн четпейн чоруда-ла уртугарын чидиг каткымы шык агаарга чагылаанын, тода динчалып келер. Ине колхозтарын уртугар хөлгө бар деп кады чорашан элим тайлыбыр-лади. Хөлден таптыг-да 200 метр ырак черде халыңар буртгон шынаада бир дөмөй майгынар көстүп келди. Сыралар-биле чараштыр кажалап каан черде ийи улус майгын хап каан. Оларын аразында куния, столбав болгаш ажалчыларын майгыны бар (чурук № 1).

Эрткен чылын бо лагерин колхозчуларын индустрия-биле организациястаан. Ам оок кылганын көчүрү ботуп турар, иччалар-даа келер үеде бөзүгү лагерин тулуп тургузарын колхозчулар шийтирлөөн. Ам ине «Совет Тыва», «Май 1» колхозтарды, Тоора-Хөл болгаш Салдан суурлардан 90 шолкачалар боттарынын чайгы дымтангаларын эрттерин турарлар. Ине амдырал хөлгүт омак. Уртугар төрөөн булуну өөрөңнп, гербарийлер чымып, кино-чуруктар көрүп, балыктап, чаа ырлар өөрөңнп, хемелеп ойлан турарлар.

Кымылдыг педучилищенин сургуулу С. Танаа мында улус пионер вожатыйында ачылган турар. Практикага турган, лагерлерге пионер ажалын ол эң тургузуп шыдаан болгаш пионерлерин аразында хундукеди, ат-аздарын чедир алган. Июль 10-да С. Танаа «Совет Тыва» колхозтун сизен кезер бригадыне поход организациястаан, апаа уртугар концерт көртүскөдөр. Уртугарын ийги ыр Бөдөнбөдөн «Тайбын дөш» база «Смадыс» деп ырларын ырлаан. Баянын үдөгөн-биле орус класканы Коля Шени күсөткөн, а Кара-оол болза, Кривоноз «Каарган болгаш дилга» деп баянын чугаалаан. Иччаларга ол үеде оон өскө уртугар кижизиндеги Евтихов-биле

«Ногаан-Хөлгө» балыктап чорукканнар, ол хөл Азасан дөрт километр черде турар.

Пионерлер «Совет Тыва» колхозтун сүт-баран фермазына үргүлчү барып, малчынарга каалаар арылгаларына дуулап турарлар. Чымып чайын эртен-эрте арыг агаарга гимнастаары уртугарын сергедир болгаш күш киирер (чурук № 2).

Пионерлерге мында бүтү байдалы—өилдөгө черин, библиотеканын тургускан. Библиотекарь З. Саргына болгаш кижизиндегилер номнарнын коллективтиг номчулгаларын база чорудуп турар (чурук 1—3).

Чөккү туруп турар сүт-баран фермазы лагерин чаа сүт-биле, саржа-биле, өрөмө-биле, ак ааржы-биле хандырын турар, а оолдар аларга балыкты аптарып берип турар.

Уртугар хүнде дөрт катап чөмөннөп турар болгаш денги талазы-биле нежешип турарлар. Поварлар Анна Пенькова болгаш Анна Бүскөдөй чөмөрүнүн шынарын эки, аманын кылдыр белеткеп турарлар (чурук № 4). Повар А. Пенькова чөм белеткеп турар. Лагерь боту хандыртканынын аргамы-биле ачылган турар. Неделде бир катап санитар хүнү чорудуп, уртугар майгынар иштин шеверлеп, иштики хептерин, орун херекселдерин болгаш өскө-даа чүдүдери чүп турарлар (чурук № 5).

Оон ангыда уртугар мал кажаалары аштарынга дуулаажып турарлар. Чаш анай, хурганнарнын, бызааларын витаминниг чөмөр-биле чөмгөрер дөш халды будуктарында ногаан бурдуларын хөйт-биле белеткээр пионерлер шийтирлөөнөр (чурук № 6).

Азас лагеринге хөлгүт эрткен чайгы үе дугайын уртугар боттарынын өөрүнге көөрер бөзүрлер. Иччалар олар өөрдөдөгө чаа күш-биле кирерлер.

В. ЛУТКОВ.
Фотогу авторнуң.

«Ногаан-Хөлгө» балыктап чорукканнар, ол хөл Азасан дөрт километр черде турар.

Пионерлер «Совет Тыва» колхозтун сүт-баран фермазына үргүлчү барып, малчынарга каалаар арылгаларына дуулап турарлар. Чымып чайын эртен-эрте арыг агаарга гимнастаары уртугарын сергедир болгаш күш киирер (чурук № 2).

Пионерлерге мында бүтү байдалы—өилдөгө черин, библиотеканын тургускан. Библиотекарь З. Саргына болгаш кижизиндегилер номнарнын коллективтиг номчулгаларын база чорудуп турар (чурук 1—3).

Чөккү туруп турар сүт-баран фермазы лагерин чаа сүт-биле, саржа-биле, өрөмө-биле, ак ааржы-биле хандырын турар, а оолдар аларга балыкты аптарып берип турар.

Уртугар хүнде дөрт катап чөмөннөп турар болгаш денги талазы-биле нежешип турарлар. Поварлар Анна Пенькова болгаш Анна Бүскөдөй чөмөрүнүн шынарын эки, аманын кылдыр белеткеп турарлар (чурук № 4). Повар А. Пенькова чөм белеткеп турар. Лагерь боту хандыртканынын аргамы-биле ачылган турар. Неделде бир катап санитар хүнү чорудуп, уртугар майгынар иштин шеверлеп, иштики хептерин, орун херекселдерин болгаш өскө-даа чүдүдери чүп турарлар (чурук № 5).

Оон ангыда уртугар мал кажаалары аштарынга дуулаажып турарлар. Чаш анай, хурганнарнын, бызааларын витаминниг чөмөр-биле чөмгөрер дөш халды будуктарында ногаан бурдуларын хөйт-биле белеткээр пионерлер шийтирлөөнөр (чурук № 6).

Азас лагеринге хөлгүт эрткен чайгы үе дугайын уртугар боттарынын өөрүнге көөрер бөзүрлер. Иччалар олар өөрдөдөгө чаа күш-биле кирерлер.

В. ЛУТКОВ.
Фотогу авторнуң.

Чер-черден бижиң турары

Улут-Хөл районуң «Партиянын XX съездин» көдө ажал-агый артелинин анык чөлөөчү эш Сүрүң-оол ол колхозтун мурнакчы чөлөөчүлөрүнүн бирөөн. Автомашинаны башкаарын чурумун ол ачылдып эгелөөдө бөр чачындаа удаа үрөп көрбөөн, машаазынын техниктиг ажалдааны эки хандырып, кынар болгаш чаар материалдарын камнап ап турар.

Автомашинаны кол септеге чөккө ажалгаар хуусаанын уздыр дөш анык чөлөөчү эш Сүрүң-оол амыг үеде чүткүдөп ачылдып турар.

К. БУДУН-ООЛ.

Барыын-Хемчик районда «Большевик» колхозтун чазанычлары чаа бажынарнын сонгаларын рамаларын, экижерин, кастыктарын кылар талазы-биле мурнакчы ачылдып турарлар. Бо чылдын эгеленден бөр олар 96 сонгаларын рамаларын, 40 чуртталга бажынарнын экижерин, кастыктарын, 22 стодарын, 36 садыларын кылганнар.

Чазанычларын иштиден С. Оолак, О. Долбак, Седен-Дамбаа олар мурнакчы ачылдып турар.

С. ЛАСОРОН.

Чаз-Хөлдү Ленин аттыг колхозта тууубу кылар авенонун 30 кижэ составтыг бөжүктүнери чыл эгеленден бөр 50 муң кезек тууубуларын хептеп белеткешшаан, 20 тонна чугайын өрттөдир белеткешнер.

С. СОТНАМ.

Өвүр районда «Коммунистиче орук» көдө ажал-агый артелинин төвү чыл бүтүдө улам өзүп турар. Ийди болза-даа, чуртталга бажынар болгаш өскө-даа туудуларын крешалаарынча кичөөнгейн артель баштаар черини даразы эш Шаала улаандырай келген. Оол түн-вөлдө колхозта чуртталга бажынарнын 75 хууз крешалаатканын маан болуп турар.

Н. МӨГӨ.

Допчу медээлер

Чаз-Хөл районуң «Бурунга» колхозунун суурунда ийи өрзөл бажынын бир талазын 3 орунунг аалчылар күлзөп алып чер кылгаш өскө чартын столбав кылдыр аңгылаан. Эрткен дүшкөн чон болгаш колхозчулар, кижэ интелегентилер оон чөмөннөп турар.

Н. ХЕМЕР-ООЛ.

Өвүр районуң Торгалы суур район төвүндө дыка ырак. Ол хирезинде-ле область болгаш теп солуннарны хоорай чурттангалары биле денге номчуп турар апарган. Чазанадан үнгөн почта машиназы Торгалы суурга медельде 4 натап нэлэп турар.

Т. САНДАН.

Каз-Хөл районуң «Совет Тыва» колхозунуң тууду бригадазы саман-биле тууду кыларын чыл бүтүдө практикалап турар. Бо чылын саман бүдүрер колхозчу хөжөжөннөрүн бригадазы 9 муң амыг саманын белеткеш. Оң-биле машина гарамын, чазанылга болгаш дарганнар черлерин туудуларын кылып эгелөөн.

Я. ДОРЖУ.

Сүт-Хөл районуң танымчы О. Даваа ул амылынга 4 чыл болган. Эрткен үениң дуржугунда ол амылга эң-не кызымак чүткүлдүүн көргүзүп келген. Магазинниң болгаш складтарын даштында аап-саап амыларын бодунуң ийи туразы-биле күсөдир келген.

Д. ДАМДЫН.

СЭКП Кызыл хоорай комитетинде болгаш хоорайнын күсөкчи комитетинде

Ийги кварталда чарыштын түншөдери

Партийжи-организмастыг болгаш политиктиг-кижизинде ажалын дымонтышкан, социалист чарышты калбаутканын түншөлдө чоройын бүдүрүлө, тууду, транспорт болгаш садиг организацияларын ажал-агыйнын планын овалдарын ботандырарыга багтай эвс ажалдааны СЭКП хооромунуң бөроу болгаш хоорай Советинин күсөкчү дөмдөгөөн.

Бо чылдын ийги кварталында нити продукция бүдүреринин планын сүт заводу, колбаса фабриказы болгаш тууубу заводундан өскө хоорайда шунту бүдүрүгелер ажал күсөткөн. Чылдын баштайгы чартында нити продукция бүдүреринин планын 105,5 хуу, а ийги кварталда—103,5 хуу, чартык чылда бөроонун продукциянын—106,5 хуу, а ийги кварталда—105,9 хуу күсөткөн.

Ажалдын бүдүрүчүлүгү, продукциянын өк шыжары дөш күш-метр талазы-биле 136,1 хуу күсөткөн. Чылдын баштайгы чартында нити-биле 113,7 муң, а ийги кварталда 70,4 муң литр бензин камналгалыг болган.

Чарышта бирги черин көдө ажал-агый транспортунуң автобазанын коллективин элөөн. Бо аразында чачыс-даа авария таварышталы болгаш орукка чүрүм үрөшкени болбаан, кварталдын бүдүрүлө планында 12,3 муң орукка кирип алыры өрдүнгөн, а херек кырында ол 38,1 муң рубль чөткөн.

СЭКП хооромунуң болгаш хоорай Советинин күсөкчүлөрүнүн транспорт организацияларынын аразында шийтир кымыл тутун көдө ажал-агый транспортунуң автобазанын коллективин эрткен дөрткү болгаш бирги кварталдарда улаштыр болгаш тууду келген. Чарыштын ийги кварталына кымыл туу ол коллективте база хөвөр арткан.

